

Een werkconferentie in Limburg

Bomen over nieuw bos

De provincie Limburg heeft grote plannen met bosuitbreiding. Er moet 4000 ha bos bij komen in de komende 25 jaar. Dat is bijna 2% van het oppervlak van de provincie. Een recent vastgesteld bosbeleid lag klaar toen het nieuwe college van Gedeputeerde staten aantrad begin dit jaar. In het Provinciale Basisaccoord (het provinciale Regeeraccoord) heeft het nieuwe college van GS bevestigd dat bosuitbreiding een van de prioritaire beleidsdoelen is. Hoe kunnen woorden worden omgezet in daden?

Op 3 december verzamelden zo'n honderd deelnemers zich in Rolduc, Kerkrade, voor een werkconferentie over het realiseren van nieuw bos op uitnodiging van de verantwoordelijke gedeputeerde mevrouw O. Wolfs. Ze had ook haar collega uit Drenthe uitgenodigd, mevrouw A. Edelenbosch, omdat ze daar al een aantal opmerkelijke successen hebben geboekt. De twee dames werden geflankeerd door een forum van 14 mannen, afkomstig van een scala van organisaties die iets met bosuitbreiding te maken kunnen of moeten hebben. De aanwezigen in de zaal werden door de gespreksleider intensief bij de discussies betrokken.

Bij wijze van aftrap was er een tweespraak tussen de beide gedeputeerden. Mevrouw Wolfs gaf aan, dat ze weliswaar veel symbolische bomen geplant had in het afgelopen jaar, maar dat al die handelingen nog amper 1 ha

bos hadden opgeleverd. In Drenthe daarentegen is in de afgelopen tien jaar per jaar gemiddeld 200 ha bos aangelegd. Dat tempo komt overeen met de ambities van de bestuurders in Limburg voor de komende periode, dus

het kan wel. Het geheim in Drenthe is volgens mevrouw Edelenbosch het organiseren van draagvlak geweest. De gemeenten hebben een belangrijke rol in het proces gespeeld. Veel bossen zijn gerealiseerd aan de rand

Kader 1 Millenniumbos

Iedere dag van het jaar 1999 is er een grote 8-jarige eik geplant in Limburg bij een hoopvol project of een gedenkwaardige gelegenheid. Dit project is een initiatief van het Limburgs Landschap en Omroep Limburg (nu L1 radio en tv). Deze 365 bomen krijgen gezelschap van 365 "tweeling" millenniumbomen in het Millenniumbos in Maastricht. Deze plaats werd op de werkconferentie bekend gemaakt. Er waren vijf gemeenten die locaties aangeboden hebben. Op de Cannerberg zal op de boomplantdag van 2000 een begin worden gemaakt met de aanleg van dit ruim 5 ha grote gemengde bos. Het bos zal los komen te liggen van het bestaande Cannerbos. Er is veel aandacht besteed aan het behoud van de uitzichten. Onderdeel van het nieuwe bos vormt een rond boomeiland met 20 beuken, die de eeuwen van onze jaartelling verbeelden. De gemeente Maastricht stelt de grond beschikbaar. De aanleg wordt onder meer betaald uit de opbrengst van 6000 symbolische aandelen die door particulieren zijn gekocht. De gemeente Maastricht zal het bos in de toekomst uitbreiden tot 35 ha.

Tweespraak tussen twee gedeputeerden, mevrouw A. Edelenbosch uit Drenthe en mevrouw O. Wolfs uit Limburg: "De provincie waar de bosuitbreiding loopt versus de provincie waar het proces op gang komt".

van dorpen of grenzend aan natuurgebieden. Daar hebben ze ook maatschappelijk gezien het grootste nut. Bovendien is deze situering voor de landbouw het meest acceptabel, omdat er zo geen versnippering van landbouwgebied ontstaat. Voor een goede situering was het nodig om gronden te ruilen. De boeren met belangstelling voor bosaanleg hadden hun gronden niet altijd op de meest geschikte plek liggen. Het overleg met de landbouw moest bovendien intensief plaats vinden, omdat individuele boeren met belangstelling van voor bosaanleg het meeste in het veenkoloniale gebied bleken te wonen. Dat gebied was nou juist in het streekplan aangewezen als landbouwgebied zonder verweving met andere functies.

In de forumdiscussie worden alle problemen belicht waar bosuitbreiding mee kampt. De vele aanspraken op het landelijk gebied voor wonen, werken, verkeer, veiligheid bij hoogwater, natuur, bosuitbreiding en mestafzet drijven de grondprijzen op. De grondmobiliteit in deze stre-

ken is toch al gering. Voor de intensieve landbouw is bosaanleg geen alternatief. De regelingen zijn een oerwoud. Het planologische taboe op huizenbouw in het buitengebied houdt het ontstaan van landgoedbossen tegen. Er ontstaat vermogensverlies als landbouwgrond wordt omgezet in bos. Er gaat een prijsopdrijvend effect uit van de vermogenswinst en de fiscaal verplichte herinvestering als landbouwgrond bestemd wordt voor woningbouw of industrie.

En toch zijn er particulieren die de sprong durven te wagen, zoals de heer Kruit uit Drenthe, die samen met zijn broer 230 ha landbouwgrond heeft beplant met bos. Volgens Nas van het Bosschap

moeten er andere overlegcircuits ontstaan, omdat niet meer de bestuurders maar de particulieren de initiatiefnemers zijn geworden. De verstedelijkte samenleving vraagt om bos en natuur in het landelijk gebied. Boeren kunnen inspelen op deze vraag. Het geld hoeft geen probleem meer te zijn. Coalitievorming is volgens Bosman van Natuurmonumenten nodig meteen bij de start van grote projecten.

De heer Kater van de provincie Limburg pleit ervoor om aansprekende projecten te bedenken, zoals de Grensmaas. Iedereen wordt enthousiast voor projecten die formaat hebben en die de stadsbewoner vlak bij de stad recreatiemogelijkheden bieden. Dan komt er maatschappelijk draagvlak en de wil om zaken te bereiken.

Tijdens de discussies wordt vooral duidelijk dat grondaankoop voor bosaanleg door de overheid slechts op beperkte schaal een rol zal spelen. De grootste bijdrage zal geleverd moeten worden

Veertien deskundigen in een forum met o.a. R. Nas van het Bosschap, C. van Rooy van LLTB en A. Bosman van Natuurmonumenten, vormen de centrale figuren in de discussie.

door boeren die omschakelen naar een bosbedrijf. Dat wordt dus een kwestie van het bijeenprokkelen van hectares. Dat vraagt om een nieuwe manier van denken, zowel bij de boer als bij de bestuurder.

De boer zal voorlopig alleen maar bezig zijn met aanleg en onderhoud. Oogsten komt veel later. Hij zal er daarom op moeten kunnen vertrouwen dat de regelingen langdurig gehandhaafd zullen worden. Ze zullen adequaat moeten inspelen op waardevries van grond bij omschakeling, investeringen bij aanleg en beloning voor geleverde diensten bij het bosbeheer.

De bestuurder zal regisseur moeten worden van een proces in de streek in plaats van bepaler van gedetailleerde doelstellingen en ontwerper van actieprogramma's. Hij zal het proces moeten gaan organiseren waarbij de individuele wensen en ambities van de verschillende grondeigenaren afgestemd raken op maatschappelijk gewenste ontwikkelingen. En ruimtelijk moet hij de puzzelstukjes ook goed in elkaar laten vallen.

De landbouw heeft een begin gemaakt met de verbreding naar verschillende functies op het boerenbedrijf, volgens de heer C. van Rooy van de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB). Het programma "Koers op kwaliteit" zorgt voor bruisende discussies binnen de organisatie. Bij functieveranderingen in het landelijk gebied moet de landbouw ook versterkt uit het proces naar voren komen door win-win situaties na te streven. Dat kan alleen maar als je elkaars belangen echt respecteert. Vraag ook wat de ander wil bereiken. Alleen de doelstelling van de bosuitbreiding inbrengen werkt dan niet. Dat wordt gevoeld als een ruimteclaim.

Landbouw en natuur kunnen elkaars bondgenoten zijn volgens

Kader 2 Een bezielende boodschap

Na de lunch werd het gehele gezelschap het bos ingestuurd, terwijl windstoten met 100 km per uur de bomen deden zwiepen en schudden. Langs het pad ontdekten we een boomhut. Had dat iets te maken met mensenwensen? De boomhut bleek gekraakt te zijn door bospastor Simon(-is), die het bouwsel als kansel gebruikte. Hij prevelde de bekende litanie van bomen planten en dan niets meer doen, van bos voor de toekomst, voor de jeugd en voor het goede leven. Toen viel het doek helemaal naar beneden en het hele gezelschap staarde in een grote spiegel. Zoveel mensen die alleen maar praten over bosaanleg. Dat was even schrikken. We kregen de opdracht om snel door te lopen, de schop te pakken en te beginnen met planten.

de heer Frenken van het Limburgs Landschap bij het behouden van een groen landelijk gebied. Samen vormen we een sterk front tegen het beton van de oprukkende stad. Landbouw en natuur kunnen samenwerken om de verschillende functies te realiseren waar de samenleving om vraagt. Zo kan de stedelijke cultuur en het stedelijk denken benut worden om samen de groene ruimte te behouden.

De werkconferentie markeert de start van een proces waarin door samenwerking tot ontwikkeling van nieuwe bossen gekomen zal worden in Limburg. Over de aan-

pak zijn alle deelnemers het eens: de ontwikkeling van nieuwe bossen zal alleen kunnen plaats vinden via plattelandsvernieuwing en via een integrale benadering van het landelijk gebied, waarbij win-win situaties worden geschapen voor alle betrokkenen. Dat zou best wel eens 4000 ha nieuw bos in Limburg kunnen opleveren, en misschien nog wel meer. Met behulp van alles wat er gezegd is zal een "Resolutie van Rolduc" worden opgesteld. Als we echt met deze instelling gaan samenwerken, mag deze dag wat mij betreft de geschiedenis ingaan als de Revolutie van Rolduc.